Roll No. .... Total Printed Pages - 4

F - 941

M.A. (CLASSICS) (Fourth Semester) EXAMINATION, MAY-JUNE, 2022

वेदः

(वैकल्पिक प्रश्नपत्र)

Paper Seventh

Time : Three Hours] *[Maximum Marks : 80*

नोट : सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

खण्ड - अ

वस्तुनिष्ठ/बहुविकल्पीय प्रश्न

सूचना - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः

1. अधोलिखितेषु कयोश्चिद् त्रयाणां ब्राह्मणभागानां व्याख्या विधेया **(20)**

(अ) तदाहुः। किन्देवत्यान्याज्यानीति प्रजापत्यानीति ह ब्रूयादनिरूक्तो वै प्रजापतिनिरुक्तान्याज्यानि तानि हैतानि यजमानदेवत्यान्येव यजमानो ह्नेव स्वे यज्ञे प्रजापतिरेतेन ह्नुक्ताऽऋत्विजस्तन्वते

तं जनयन्ति।।

(ख) यज्ञेन वै देवाः। इमां जितिं जिग्युर्यैषामियं जितिस्ते होचुः कथं न इदं मनुष्यैरनाभ्यारोह्य ॐ स्यादिति ते यज्ञस्य रसं धीत्वायथा मधुमधुकृतो निर्द्धयेयुर्त्विदुह्य यज्ञं यूपेनयोपयित्वातिरोऽभवन्नथ यदेनेनायोपयंस्तस्माद्यूयो नाम तद्वा ऋषीणामनुश्रुतमास।।

(ग) एतेन वै देवाः। उपा ॐ शुयाजेन यं यमसुराणामकामयन्त तमुपत्सर्य त्वज्रेणत्वषटकारेणाघ्नस्तथोऽएवैषऽएतेनोपा ॐशुयाजेन पाप्मानं द्विषन्तं भ्रातृव्यमुपत्सर्य त्वज्रेण त्वषट्कारेणहन्ति तस्मादुपा ॐशुयाजं यजति।।

(घ) अथ यवाग्वैता ॐ रात्रिमग्निहोत्रं जुहोति। आदिष्टं वाऽएतद्देवतायै हविर्भवतिवत्पयः स यत्पयसा जुहुयाद्यथान्यस्यैदेवतायै हविर्गृहीतं तदन्यस्यै जुहुयादेवं तन्तस्माद्यवाग्वैता ॐ रात्रिमाग्निहोत्र जुहोतिजुह्वत्यग्निहोत्र-भुपक्लृप्तोरवांभवत्यथाहोसृष्टां प्रब्रुवादिति यदा प्राहोपस्तष्टेति।।

(ङ) यज्ञं वाऽएष जनयति। यो यजतऽएतेन ह्युक्ताऽऋत्विजस्तन्वते तं जनयन्त्यथाशिषमाशास्ते तामस्मै यज्ञऽअशिष ॐ सन्नमयति यामाशिषमाशास्ते यो माजीचनतेतिं तमस्माद्वाऽउपरिष्टाद्यज्ञस्याशिषमाशास्ते।।

2. पौर्णमासऽग्नीषोमीपयागश्च महत्वंशतपथब्राह्मणानुसारं लिखत। **(10)**

अथवा

त्वष्ट्राविश्वरूपस्य स्वरूपं लेखनीयम्।

3. सान्नाय्यधर्मनिरूपणं शतपथानुसारेण लिखत। **(10)**

अथवा

पत्नीसंयाजानुष्ठानं शतपथब्राह्मणानुसारं विलिखत।

4. अधस्तनेषु शुल्वसूत्रमधिकृत्यचतुर्णां प्रश्नानां उत्तरं सम्यक् समाधेया - **(20)**

(क) रज्जुसमासं कथं वक्ष्यामः?

(ख) रज्वन्तयोः पाशौ कथं भवविष्यति?

(ग) विपर्यस्योतरतः कदा करोति?

(घ) प्रमाणार्द्धे समचतुरस्यस्य शङ्कुः कथं भवति?

(ङ) शकटमुखस्यचैवं कथं भविष्यति?

(च) प्रमाणे शास्त्रं प्रमाणं निह्रसिविवृद्धयोः कथं क्रियते?

(छ) तत्राएशितिशतमीषा कथं भवति?

5. अधोलिखितेषु चतुर्णां सूत्राणां व्याख्या कर्तव्या स समाधिः। **(20)**

(क) पैतृक्यां द्विपुरुषंचतुरस्त्रं कृत्वा करणीमध्येषुशङ्कवः स

समाधिः।

(ख) पदं तिर्यङ्मानी त्रिपदा पार्श्वमानी, तस्याक्षणया रज्जुर्दशकरणी।

(ग) करणीं तृतीयेन वर्धयेन्त्च्च स्वचतुर्थेनात्मचतुस्त्रिंशोनेन सविशेष इति विशेषः।

(घ) नव भागास्त्रयस्तृतीयकरणी।

(ङ) द्विप्रमाणा चतुःकरणी, त्रिप्रमाणा नवकरणी, चतुः प्रमाणा षोऽशकरणी।

(च) उभयतः प्रउगं चेन्मध्येतिर्यगपच्छिद्यर्श्वत्समस्येत्।

(छ) यथाऽग्निवेदीष्टकाप्रमाणं वर्द्धत इत्येतद्वक्ष्यामः।